

STUDIU ISTORIC

Gabriel Ciotoran

Acest material se bazează pe cercetarea făcută pe teren și pe următoarele lucrări: Mahalele Bucureștiului de A Majuru; Străzi vechi bucureștene de A. Ofrim; Istoria orașului București din 1965 de un colectiv de la M.I.B.; Bucureștii vechiului regat de G. Costescu; O. București, Citadela seculară a lăutarilor români de V. Cosma.

Am contactat de asemenea Direcția Monumentelor și am cercetat Arhiva Mun. București.

Palatul Ghe. Bibescu

A fost construit de Constantin Brâncoveanu pe spațiul enorm cuprins între Cheiul Dâmboviței și Mănăstirea Antim. Poarta sa era în dreptul străzii Bibescu Vodă. Gheorghe Bibescu l-a obținut prin moștenire. Era din marmură albă cu etaj. „Ruinele lui au fost demolate complet în anul 1884” (Popescu – lumină, Buc. Din trecut și astăzi). Deci clădirea situată în apropiere de strada George Georgescu a fost recent ridicată și nu are nici o legătură cu palatul.

Constantin C. Giurescu afirmă „azi palatul nu mai este”, nici internetul nu-l menționează.

Gheorghe Bibescu și-a ridicat un palat pe malul lacului Herăstrău, neterminat. „Palatul ciorilor” (Es. Săveanu în Enigmele Buc.) În 1973 nu mai era de deceniu.

Casa „Petre Hanciu”

Este situată pe strada George Georgescu la nr. 50, arhivele consemnând adresa inițială pe Calea Rahovei nr. 96. Acestea sunt însă sărace în privința istoricului Vilei.

A fost construită în perioada de emulație care a urmat făuririi României Mari, în anul 1924. Primul proprietar a fost filosoful Mircea Eliade asociat cu Frideman. Are parter, două etaje și o mansardă. A servit drept casă de raport și firmă de avocatură.

Cel mai important eveniment din istoria sa, l-a reprezentat naționalizarea, survenită după război la începutul regimului comunist. Proprietarul de atunci, P. Hanciu, a dat numele Vilei.

S-au făcut numeroase intervenții la imobil.

Nu sunt urmași ai proprietarilor.

În prezent aici locuiește doamna Laura Nicolau, președinta societății „Nea Calita”, cârciumăreasa care a „botezat” mahalaua în anul 1800, schimbând jicnitoarea denumire de „Podul Calicilor”.

Vila nu figurează pe lista monumentelor istorice.

Președinta societății „Nea Calita” doamna Laura Nicolau, proprietară a „Iocantei Jaristea”, situată lângă vila Petre Hanciu, speră în sprijinul autorităților, pentru a ridica pe spațiul localului, un nou han care ar continua tradiția celui care ar fi fost aici în secolul al XVII-lea, hanul Golescu. Era casa Nirecher înainte de război.

El este menționat și de doctorul Ferrati, ultimul al lui C. Brâncoveanu.

Datini, tradiții, obiceiuri.

Primul istoric care s-a referit la această zonă a orașului, a fost Ionescu Gion, în „Podul Calicilor”. De fapt, prima sa denumire a fost „Calea Craiovei”. De-a lungul timpului, cartierul fiind împărțit în mahalale, aici au fost: Mahalaua Antim, Mahalaua „Sfântul Spiridon cel Nou”, „Mahalaua Sf. Ilie”, „Mahalaua Sf. Nicolae din Prund”, biserica omonimă existând și-n prezent.

Aici erau cei mai săraci locuitori ai orașului, care de multe ori aveau și diferite infirmități: ciungi, schiopi, orbi.

N. Vătămanu și P.I. Cernovodeanu, susțin că „prima mențiune a calicilor este din 1639. Inițial s-a folosit termenul de mișel, acesta fiind înlocuit cu cel de „calic”. Ei sunt însă identici. Desigur că prin calic se înțelege „om care nu dă”, doar pentru el. Acești locuitori însă nu dădeau, fiind ei înșiși în situația de a fi ajutați!

După anul 1697, în timpul lui C. Brâncoveanu, ei au fost scoși în afara orașului, dați diferitelor mănăstiri. S-au pierdut în vii și-n „Țigănia metropoliei”. Referitor la infirmi, câteva nume sunt semnificative: Lisandru Ologul, Simion Ciungul, Radu Orbul, Tudor Gură-Stricată, Antimia-Surda.

La începutul secolului XX, de la rondul „11 Iunie” s-a desprins „Grădina de sub Mitropolie”; din ea următoarele: „Pariziana, Suzana, Ionisiana”. În zona rondului de pe bulevardul „Regina Maria” se află grădina Gramont. „Aici veneau turcii să se lupte între ei”.

Mitologia populară este foarte bogată pentru această zonă. Ea transpare nu numai în „codul comportamental”, ci merge „până la cutume, obiceiuri”. În tradiția populară, cel care a încălcat-o este pedepsit prin dobândirea unui betșug sau altul.

Cerșetorul este un nomad trimis al lui Dumnezeu. Acesta împreună cu Sf. Petru „umblă deghezați pe străzi, pentru a încerca pe trecători, dacă le oferă sau nu.

Omul pocit trece drept malefic. Duhul său, „circulă noaptea, pocindu-i pe cei mici”. Schiopul, este întruchiparea altui spirit malefic, nocturn, care-i avertizează pe diferiții locuitori să „pună capăt viciilor”.

Piticul este „conducătorul dracilor”. Chiorul este simbolul „puterii magice”, iar ciungul, simbolizează medierea dintre oameni (aspect prezent în legislație astăzi prin instituția mediatorului). Țiganii au coexistat cu ceilalți locuitori în zonă, până-n prezent. Ei au dat „ghicitoarele” și „vrăjitoarele” (arse în vestul catolic!).

Revenind la istoric, în anul 1802, „cerșetorii” conduși de Melamos, au cucerit orașul. Acesta s-a aflat sub conducerea lui timp de 40 de zile. Dorea să-l incendieze, ca anticul Nero, Roma. A fost învins de Alexandru Suțu, domnul Moldovei.

În anul 1821, Tudor Vladimirescu a venit de la Pades, intrând pe aici în oraș. Avea în dreapta un preot cu cruce în mână. În mână ținea o pâine, semnificativ pentru dorința lui de a-i îndestula pe sărmanii locuitori.

În luna octombrie a anului 1878, în primul an al independenței obținute în tranșeele din Bulgaria, cartierul a primit denumirea actuală: Calea Rahovei. Ea glorifica victoria din 9 noiembrie 1877, de la Rahova, în războiul cu Imperiul Otoman.

„Podul Calicilor” a dispărut demult. Trecând pe străzile perimetrului cercetat, am văzut puțini oameni pe străzi, în timpul zilei. Tinerii de ambele sexe, siguri pe informațiile lor, răspund cu amabilitate întrebărilor puse.

Alte imobile importante

Casele doctorului B. Ferrati

La mică distanță de palatul lui Ghe. Bibescu, pe strada Justiției se află două case cu efigii boierești la fațadă. Sunt părăsite și n-au nici o placă comemorativă la nr. 48. Structuri cu un cap de bărbat și unul de fată.

Într-un prisov din anul 1718, al Maricăi Brâncoveanu, văduva celui decapitat cu patru ani înainte, se afirmă: „Vodă dăruise doftorului său niște case în apropierea palatului, pe lungimea Dâmboviței. Ele fuseseră cumpărate cu bani din cămara noastră de la Tanasie Vornicul și le dăduse lui Ferrati, ca să-i fie de odihnă și să le stăpânească cu bună pace cât va fi viața dumisale.”

În 1714, când un pâlc de turci l-au mazilit și luat ostatic pe domnitor, el a fugit; ele au rămas fără proprietar și au stat în ele cine a vrut.

Un document de la B.A.R. intitulat „casa din București a doctorului Ferrati”, o localizează pe cheiul Dâmboviței, în sudul orașului, pe strada Gârliței, denumire devenită anacronică după secarea pârâului. Strada era „în spatele Tribunalului”.

În timpul lui Ștefan Cantacuzino (1714-1716), i-a fost întărită proprietatea asupra lor de soția acestuia: „Să le stăpânească Dumnealui și coconii lui, în veci”. Doctorul declară că „le-am cumpărat în Târgul Bucureștiului” de la o femeie! N-are nici o obligație, deci față de domnul căzut în dizgrație față de imperiul Otoman, care-l dovedesc că este „viclean”.

Într-o declarație din timpul procesului de revendicare a dreptului de proprietar, Ferrati desemnează următorii vecini: biserica Sf. Nicolae din Prund și hanul Goleșcu (unde este acum Jaristea).

Într-o publicație de specialitate din 1942, se localizează astfel: „se afla la intersecția străzii Gârliței cu Artei, Bibescu Vodă, Rahovei”. Localizarea este în ambele edificatoare pentru identificarea ei.

El a plecat însă în Moldova, iar casele au reintrat în anul 1732 în proprietatea lui Iosif Kalnocki, viitorul maestru de ceremonie al domnului C. Mavrocordat. Aici a condus o organizație de spionaj!

În 1748 a reintrat în posesia lui Gr. Brâncoveanu, nepotul domnului, deci

familiei care le-a deținut inițial.

Localizarea lor la mică distanță de palatul lui C. Brâncoveanu explică două aspecte: era chemat și putea veni rapid la nevoie; a putut observa pe cei care intrau la domnitor. Totul era divulgat familiei Cantacuzino, dușmana lui de moarte. Așa cum afirmă soția noului domn „el s-a aflat de-a pururi în folosul casei noastre”.

(În 1914, unui spion al Rusiei, i s-a dat casă în București lângă un sediu al „Siguranței”, de unde era urmărit în permanență).

Apreciez că și-n acest caz trebuie oprită degradarea lor; valorificarea lor corespunzătoare. Indubitabil au valoare de monumente istorice.

Imobilul de pe strada Justiției nr. 36.

Aici este o casă modestă, tip vagon, construită în perioada interbelică. La fațadă se găsește o placă comemorativă pe care scrie „Aici a locuit și a creat poetul Gheorghe Magheru între anii 1922-1952”. El a fost un poet prolific, menționat de G. Călinescu în „Istoria Literaturii Române”. Dintre publicațiile sale, amintesc: Poezii, Poezii antiiermetice, Poezii în limba păsărească, coarde balcanice.

Biserica Sf. Nicolae Vlădica

Este situată în estuarul bulevardului „Regina Maria”, în spatele Mitropoliei. Continuă tradiția bisericii medievale cu același nume, demolată în anul 1889.

Construcția este din cărămidă, realizată de arhitectul austriac Leboeuf, în stilul neobizantin. Este masivă cu o cupolă centrală și două turle de 14 m lungime și 12 m lățime; are o înălțime de 36 m; pictura murală a fost făcută de pictorii Ion Voinescu și D. R. Girolomo, în stilul renascentist.

Palatul Dumitru Marinescu Bragadiru.

Este situat pe Calea Rahovei nr. 147. A fost construit la începutul secolului XX, de industriașul român cu același nume. El a fost primul român care a spart monopolul berii germane pe piața internă cu berea „Rahova”. El o furniza și pentru renumitul local „Carul cu bere”. Să învingi concurența berii germane cu seculara ei tradiție nu a fost ușor! Clădirea are parter și etaj.

La fațadă sunt frumoase strucaturi reprezentând personaje feminine. Tot aici se menționează „Sala Colloseum”. O placă mare semnalează numele primului proprietar.

La parter este un foarte frumos restaurant. La etaj sunt apartamente.

În anul 1879, cofetarul Dumitru Marinescu (1842-1915) a cumpărat de la urmașii familiei generalului Laptev o moșie în cartierul „Dealul Bragadiru” spre a deschide o fabrică de spirt alimentar, băuturi spirtoase și drojdie comprimată.

În 1894 a cumpărat terenul din „Calea Rahovei” necesar ridicării pe el a unei fabrici de bere, denumită „Rahova”. Astăzi, din aceasta au rămas în spatele palatului doar ruinele, terenul ei fiind foarte mare. S-a săpat în jurul zidurilor, cu scopul căderii acestora. Operația însă a eșuat, fapt care demonstrează soliditatea lor. Terenul este în proprietatea omului de afaceri Dumitru Dragomir.

Consider că prin distrugerea acestor ruine (indiferent de modalitate; orice om are dreptul să facă săpături pe propriul teren!?) se face un atentat la istoria acestui oraș, fiind vorba de prima fabrică de bere!

Pe Justiției la nr. 67 este un monument: „Fundația Poenaru; Școala Comunală din 1878”. Are parter și etaj. Este aici „Federația profesorilor” în prezent.

Legea nr. 422/2001 a fost elaborată în vederea „protejării monumentelor istorice”. A fost republicată în anul 2006 cu modificări.

Ea reglementează regimul juridic al monumentelor istorice. Definindu-se noțiunea de monument istoric se precizează: „construcții și terenuri situate pe teritoriul României, semnificative pentru istoria, cultura și civilizația națională și universală”.

Prin protejare se înțelege „ansamblul de măsuri cu caracter științific juridic, administrativ, menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, conservarea și consolidarea acestora, integrarea socio-economică și culturală.

S-au stabilit categorii de monumente: la suprafață, sub pământ și acvatic. Se reglementează forma de proprietate: publică sau privată.

Pentru vinderea lor Ministerul Culturii are dreptul de preempțiune.

Se instituie o zonă de protecție în jurul fiecărui monument, delimitată de la un caz la altul.

Pentru biserici sunt prevederi speciale. Zona de protecție în oraș este stabilită la 100 de metri.

Distrugerea lor este interzisă.

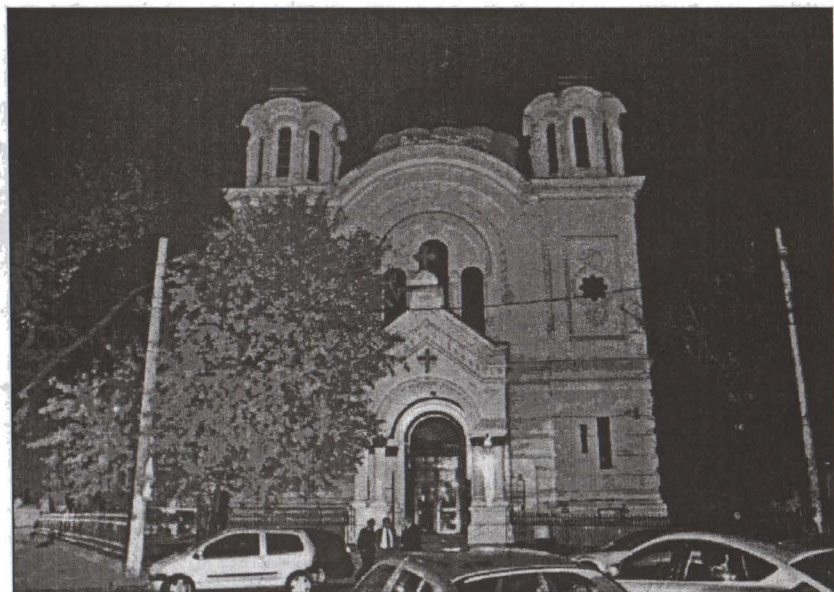
Încălcarea acestei legi se pedepsește cu închisoarea sau cu amendă penală.

Vila Petre Hanciu

Locanta Jariștea

SUMMARY

The paper presents some buildings on the GeorgeGeorgescu Street in Bucharest, one of the oldest, partly preserved streets in the Romanian Capital.